

جایگاه اقتدار «دولت - ملت»

در نظام حقوق بین الملل

عصر جهانی شدن سیاست

زهرا نقشینه

وکیل پایه یک دادگستری

andishe_asr

نام کتاب: جایگاه اقتدار «دولت - ملت»

در نظام حقوق بین الملل عصر جهانی شدن سیاست

✳ مؤلف: زهرا نقشینه

✳ ناشر: اندیشه عصر

✳ شمارگان: ۲۰۰ نسخه

✳ نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰

✳ شابک: ۴ - ۵۳۷ - ۴۲۱ - ۶۰۰ - ۹۷۸

✳ قیمت: ۱۸۰۰۰۰ تومان

سرشناسه : نقشینه، زهرا، ۱۳۵۳ -

عنوان قراردادی : ایران. قوانین و احکام / Iran. Laws, etc.

عنوان و نام پدیدآور : جایگاه اقتدار «دولت - ملت» در نظام حقوق بین الملل:

عصر جهانی شدن سیاست/زهرا نقشینه.

مشخصات نشر : تهران: اندیشه عصر، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری : ۲۸۸ ص.

شابک : ۴ - ۵۳۷ - ۴۲۱ - ۶۰۰ - ۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی : فیا

یادداشت : کتابنامه: ص. [۲۷۹] - ۲۸۸؛ همچنین به صورت زهرنویس.

موضوع : جهانی شدن - جنبه های سیاسی

Globalization -- Political aspects :

حقوق بین الملل :

International law :

رده بندی کنگره : JZ۱۳۱۸

رده بندی دیویی : ۳۲۷ / ۱۷

شماره کتابشناسی ملی : ۸۷۴۶۸۱۴

مرکز پخش:

تهران- میدان انقلاب- ابتدای خیابان آزادی- روبروی سینما مرکزی

بازار بزرگ انقلاب- طبقه زیر همکف- پلاک ۹ تلفن ۶۶۴۲۴۶۱۷-۶۶۹۱۴۳۰۱

فهرست مطالب

فصل اول: مروری بر مفاهیم پایه	۱۳
۱- جهانی شدن	۱۹
تعریف	۱۹
سابقه و پیشینه جهانی شدن	۱۹
ماهیت جهانی شدن	۲۲
ویژگی‌های جهانی شدن	۲۳
ابعاد جهانی شدن	۲۶
ارتباطات و جهانی شدن	۲۸
۲- جهانی شدن سیاست	۲۸
سیاست خارجی، سیاست بین‌الملل و روابط بین‌الملل	۲۸
جهانی شدن و سیاست؛ جهانی شدن سیاست	۳۱
۳- دولت-ملت	۳۸
۴- اقتدار و تحول مفهوم قدرت در عصر نوین	۳۹
تحول مفهوم قدرت در عصر نوین	۴۰
۵- اقتدار ملی	۴۱
الف. واژه‌شناسی	۴۲
ب. تحلیل محتوا	۴۶
۱- مشروعیت	۴۶

۵۰.....	۲- التزام طرفینی
۵۰.....	۳. تطبیق فرهنگی
۵۳.....	۴- حقانیت
۵۳.....	۵. توفیق
۵۴.....	مروری مستند بر تحقیقات محققان
۶۵.....	فصل دوم: درآمدی بر حقوق بین الملل عصر جهانی شدن سیاست
۶۵.....	مقدمه
۱- سیری بر تحولات حقوق بین الملل و مقایسه حقوق بین الملل و ستفالیایی و حقوق	
۶۶.....	بین الملل عصر جهانی شدن سیاست
۶۹.....	الف) مقایسه از منظر تاریخی
۷۰.....	۱- عصر رنسانس و معاهدات وستفالی
۷۳.....	۲- از کنگره ی وین تا کنفرانس های صلح لاهه
۷۷.....	۳- از کنفرانس های صلح لاهه تا پایان جنگ جهانی دوم
۸۵.....	۴- از تأسیس سازمان ملل متحد تا کنون
۸۸.....	ب) از منظر تابعان حقوق بین الملل
۸۹.....	دولت ها
۹۰.....	سازمان ها و شرکت ها
۹۳.....	افراد (بشریت)
۹۹.....	جهان سوم و حقوق بین الملل (تابعان جدید)
۱۰۲.....	مفهوم جهان سوم
۱۰۸.....	کشورهای جدید و حقوق بین الملل
۱۱۲.....	تلقی جهان سوم از حقوق بین الملل
۱۱۵.....	نمونه هایی از تأثیرات جهان سوم در روند حقوق بین الملل

ارزش حقوقی قطعنامه‌های سازمان ملل.....	۱۱۶
نقش جهان سوم در تصویب قطعنامه‌های سازمان ملل.....	۱۱۹
جهان سوم و حق تعیین سرنوشت.....	۱۱۹
ج) مقایسه از منظر موضع‌گیری در قبال جنگ و صلح.....	۱۲۴
تکوین اصل منع توسل به زور.....	۱۲۴
قانونیت جنگ در میثاق جامعه ملل.....	۱۲۶
مداخله بشر دوستانه در حقوق بین‌الملل سنتی.....	۱۳۰
تحول نظام بین‌الملل و نقش نوین شورای امنیت در حفظ صلح.....	۱۳۲
د) از منظر منابع حقوق بین‌الملل.....	۱۳۸
منابع حقوق بین‌الملل.....	۱۳۹
۲- مؤلفه‌های حقوق بین‌الملل عصر جهانی شدن سیاست.....	۱۵۳
الف) مؤلفه‌های خاص عصر جهانی شدن سیاست.....	۱۵۳
دولت - ملت‌ها در عصر جهانی شدن.....	۱۵۴
نهادهای و سازمان‌های بین‌المللی در عصر جهانی شدن.....	۱۵۵
سازمانهای غیردولتی بین‌المللی در عصر جهانی شدن.....	۱۵۶
نهادهای مدنی و جایگاه آنها در عصر جهانی شدن.....	۱۵۷
افکار عمومی در عصر جهانی شدن.....	۱۵۸
سازمان‌های تروریستی.....	۱۵۹
ب) مؤلفه‌های عام حقوق بین‌الملل عصر جهانی شدن سیاست.....	۱۵۹
تعديل اصل حاکمیت و اصل عدم مداخله.....	۱۶۱
تحول مفهوم اصل حقوق حق مردم بر تعیین سرنوشت.....	۱۶۲
فصل سوم: آثار حقوق بین‌الملل عصر جهانی شدن سیاست بر اقتدار ملی..	۱۶۵
۱- حقوق بشر و آثار آن بر اقتدار ملی.....	۱۷۲

پیشگفتار

پایه‌های حقوق بین‌الملل کلاسیک در قرون پانزدهم و شانزدهم تکوین یافت و قواعد آن در سال ۱۶۴۸ یعنی زمانی که معاهده صلح وستفالی به جنگ‌های مذهبی پایان داد و دولت سرزمینی را به سنگ بنای نظام نوین دولت‌ها مبدل نمود شکلی استوار گرفت. کتاب در باب جنگ و صلح "مورگن‌گروسیوس" که در سال ۱۶۲۸ منتشر شد تدوین کلاسیک نظام اولیه حقوق بین‌الملل است. بر شالوده این کتاب بنای عظیمی از هزاران معاهده و صدها حکم محاکم و انبوهی از آرای دادگاه‌های داخلی در قرون هجدهم و بالاخص نوزدهم و بیستم ساخته شد.^۱ این معاهدات و احکام که غالباً حاوی جزئیات دقیقی است روابط بین‌المللی را تنظیم می‌کند در این دوران حقوق بین‌الملل، در واقع فقط روابط بین دولت‌هاست و دولت‌ها در داخل مرزهای خود حاکمیت و در خارج از آن استقلال داشته و هیچ دولتی حق دخالت در امور کشور دیگر را نداشته و رابطه‌ی

۱- هانس جی مورگنتا، سیاست میان ملت‌ها ترجمه حمیرا مشیر زاده انتشارات وزارت امور خارجه چاپ اول

بین دولت‌ها یک رابطه افقی می‌باشد. اما با ورود به نیمه دوم قرن بیستم و پایان یافتن جنگ سرد و تک قطبی شدن جهان، روابط بین‌الملل نیز دستخوش تحولات عظیمی شد. جهانی شدن با ابعاد گوناگونش بیش از گذشته به یک روند مسلط فکری و مفهومی در عرصه روابط بین‌الملل مبدل شد. با ظهور سازمانهای بین‌المللی و نهادهای سیاسی و حقوقی و انواع شبکه‌ها و گروه‌ها و نقش آفرینی آنها در عرصه سیاست و حقوق، مفاهیم و اصول پایه‌ای حقوق بین‌الملل کلاسیک دستخوش تغییر می‌گردد و مقررات و پیمانها و قواعد تازه‌ای متناسب با نیازهای جامعه بین‌المللی شکل می‌گیرد که اختیارات و اراده دولت‌ها را در داخل مرزها و اتخاذ سیاست در خارج از مرزهای ملی محدود می‌نماید.

پدیده استعمارزدایی که تعداد تابعان حقوق بین‌الملل را از ۴۰ کشور به ۱۹۶ کشور افزایش داده و نقش این کشورها در تدوین و توسعه حقوق بین‌الملل معاصر قابل انکار نیست.

اگر بخواهیم به مطالب فوق بسط بیشتری بدهیم باید اذعان کنیم که پیشرفت‌های روز افزون بشر در عرصه‌های مختلف علمی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی و تحولات مختلف در تکنولوژی و امکانات در اختیار بشر و پیشرفت‌های انجام گرفته در این عرصه سبب شده است تا روابط انسانی بشر در سراسر جهان رنگ و بوی خاصی به خود گیرد و همین روابط مبنای ایجاد حقوق بوده و ایجاد نظم و برقراری عدالت در این روابط انسانی از اهداف حقوق می‌باشد. حقوق بین‌الملل کنونی نیز به عنوان شاخه‌ای جدید از رشته حقوق بیش از حقوق داخلی مجبور به هماهنگی با این تحولات در جوامع بشری و بین‌المللی است. به عنوان مثال وجود انواع مختلف سازمان‌های بین‌المللی با تنوع در نوع فعالیت و ترکیب، ایجاد صلح و امنیت جمعی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی بین‌المللی در جامعه جهانی کنونی و نیز تلاش کشورها و دولت‌ها به عنوان یکی از اصلی‌ترین تابعان حقوق بین‌الملل برای کسب بیشترین منفعت در جامعه جهانی و تلاش برای حفظ منافع ملی و تثبیت جایگاه بین‌المللی حکومت‌ها بر پیچیدگی

حقوق بین‌الملل کنونی افزوده است. امروزه دیگر دولت‌ها و کشورها تنها تصمیم‌گیرندگان حقوق بین‌الملل نیستند، بلکه افراد و سازمانهای بین‌المللی نیز امروزه به عنوان تابعان حقوق بین‌الملل از جایگاه خاصی برخوردارند. امروزه هیچ شخصیت حقیقی و حقوقی در جامعه جهانی نمی‌تواند خود را بی‌نیاز از موضوعات حقوق بین‌الملل قلمداد کند. بحث از حقوق بشر به خصوص در نسل سوم آن که به حقوق زنان و کودکان و محیط زیست پرداخته شده است و بررسی و تجزیه و تحلیل روابط بین دولت‌ها و سازمانهای بین‌المللی با افراد در جامعه جهانی از ادله اثبات این ادعاست. امروز ما در زندگی روزمره خود به نوعی با اصطلاحات و اخبار مربوط به جامعه جهانی درگیر هستیم. تیر اکثر روزنامه‌ها، مجلات و نشریات و نیز عناوین مهمترین اخبار داخلی و خارجی همه و همه مرتبط با مباحث حقوق بین‌الملل است. بحث از تحریم‌های اقتصادی شورای امنیت سازمان ملل متحد علیه فعالیتهای هسته‌ای ایران، مباحث راجع به امور مختلفی چون: حقوق بشر، صلح و امنیت بین‌المللی، مبارزه با تروریسم جهانی، تجارت بین‌الملل و تجارت الکترونیکی، تابعیت و پناهندگی و تمامی مسائل حقوقی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و بهداشتی و غیره در جامعه جهانی و هزاران موضوع دیگر همه از مسائلی است که افراد بشر در سراسر دنیا با آن سر و کار دارند و هر طبقه‌ای را ممکن است خواه نا خواه تحت الشعاع قرار دهد. به همین جهت جایگاه و اهمیت شناخت حقوق بین‌الملل برای هر فردی به عنوان یکی از تابعان حقوق بین‌الملل از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است.

هدف کلی و مشخص، بررسی آثار جهانی شدن سیاست بر حقوق بین‌الملل است. نگارنده در نظر دارد با پرداختن به واقعیات بین‌المللی پیوندی میان "آنچه هست" و "آنچه باید باشد" ایجاد نماید. در این عصر منابع اقتدار منحصر به دولت-ملت‌ها نیست و بازیگران غیردولتی با رشد و گسترش فزاینده‌ی خود شریک و یا رقیب دولت‌ها می‌باشند تا بدان‌جا که برخی‌ها سخن از ظهور

جامعه‌ی جهانی می‌نمایند که تمایز میان حوزه‌ی داخلی و خارجی در آن مفهومی ندارد و پایان یافته تلقی می‌گردد. حال در چنین عصری نمی‌توان به حقوق بین‌الملل دولت محور اکتفا نمود و آن را موثر در ایجاد نظم نوین جهانی قلمداد کرد و نقش و تأثیر سایر بازیگران را انکار نمود.

لازم به ذکر است کتاب حاضر برگرفته شده از پایان نامه کارشناسی ارشد است؛ لذا نگارنده بر خود لازم می‌داند از زحمات بی‌شائبه استاد راهنما، "آقای دکتر ایوب امیرکواسمی" و نیز از رهنمودهای صمیمانه استاد مشاور "دکتر اکبر مهدیزاده" و کلیه دوستانی که در نگارش این اثر یاری رساندند سپاس و قدرشناسی نماید.

www.ketab.ir